

Jiří Wolker – Těžká hodina

Jiří Wolker

Pocházel z dobře situované měšťanské rodiny bankovního úředníka v Prostějově. Zde vystudoval gymnázium a na přání otce odešel na práva, ale mimo to se zapsal na některé přednášky na filozofické fakultě. Rodinné prostředí Jiřího Wolkera bylo naplněno kulturou a také profesori prostějovského gymnázia podporovali Wolkerovy umělecké sklony. Byl všestranně nadaný – literárně, výtvarně i hudebně. Už na gymnáziu publikoval ve studentských časopisech, kromě toho byl nadšený Sokol a skaut. Jiří Wolker byl členem Literární skupiny a Devětsilu. Zde také získal přátelství se svými vrstevníky – začínajícími básníky a literáty. Zdraví Jiřího Wolkera nebylo od dětství pevné, proto rodina usilovala o jeho pobyty ve skautských táborech a u moře. Za pražských studií u něho propukla tuberkulóza. Opakovaný pobyt u moře, ani léčení ve Vysokých Tatrách mu nepomohly..

Těžká hodina

- básnická sbírka obsahující i 3 sociální balady
- přerod chlapce v muže – těžkost tohoto období = “Těžká hodina”. Básník definitivně opouští idylu svého pokoje a přírody a ocitá se v ulicích velkoměsta
- Celková charakteristika:

- Těžká hodina je jeho nejvýznamnější sbírka, obsahuje nejtypičtější básně proletářské poezie.

Sbírka proletářské poezie, autorova proměna: symbol láskyplného srdce nahrazen symbolem rukou = symbolem práce, boje, činu (= kontrast), který má zlidštit svět. Mizí idylický pohled na svět, stává se básníkem osudu proletáře, místo soucitu nastupuje vědomí nespravedlnosti, s níž se nechce smířit. Prostředkem jsou tradiční balady s mravním posláním (sociální, dramatické, zdůrazňující dějové prvky, bohaté na konflikty a obrazy osobních tragédií. Tragédie jsou výsledkem reálných společenských jevů. baladami Wolker usiloval o epiku, byl si vědom přelýrizovanosti poezie, vyzývá k zvrácení řádu.

Těžká hodina je jeho nejvýznamnější sbírka, obsahuje nejtypičtější básně proletářské poezie.

zde rozvinul sociální baladu, ta má již úplně jinou podobu než v 19. stol. U Erbena je člověk drcen silou osudu a nemohl se bránit, naproti tomu u Wolkera je člověk drcen sociálními problémy, ale může se bránit.

Sociální balada:

Zvláštní typ balady, která se orientuje na vztahy ve společnosti (nerovný boj chudých, bezmocných s životem s bohatými)

Proletářská literatura:

- reaguje na sociální bídu a důsledky války
- vyznačuje se kritikou sociální nespravedlnosti
- objevila se u nás v první polovině 20. století
- myšlenka revoluční proměny kapitalistické společnosti na socialistickou
- v dílech nový typ hrdiny – dělník
- umění musí být proletářské, musí směřovat k pádu nespravedlivého řádu

- revolučnost
- optimismus
- kolektivismus proti individualismu

Požadavek kolektivismu byl společný všem básníkům proletářské poezie, rozdílné však bylo jejich pojetí! Wolker chce vyjádřit problematiku jednotlivce, kterého jeho touha po štěstí vede k pochopení vzájemné závislosti na druhých – uvědomění si, že je aktivní společenský činitel. → podstata lidské existence spočívá v sepětí s jinými životy a v odpovědnosti za ně = Wolkrovo mravní pojetí kolektivismu

Další autoři Proletářské literatury:

Jindřich Hořejší – „Den a noc“

Jaroslav Seifert – „Město v slzách“ – stylizuje se do postoje mluvčího těch, kteří jsou vyřazeni z bohatství a radosti moderní civilizace

Josef Hora – „Pracující den“ – kladl vedle sebe problematiku osobní a problematiku mas

Stanislav Kostka Neumann – „Rudé zpěvy“ – potlačil svou individuálnost

Kompoziční schéma básní:

- báseň vyjde z představy určité skutečnosti
- metaforickou proměnou je odhalen její vnitřní smysl
- z tohoto odhalení je vyvozen důsledek většinou mravního charakteru

Př.: metafora proměna :

- topičovi oči se mění ve světlo žárovek
- dítě, které se nesmí narodit se stává symbolem neuskutečnitelné lásky
- Janův sen je symbolem lidské touhy po šťastném světě

Postavy:

Neustále se mění

Prostředí:

Kontrast mezi bídou a bohatstvím, město x příroda (dotváří atmosféru)

Tématický rozbor:

Hlavní téma:

Lásky milenců

Vedlejší téma:

pesimistická stránka

bída

utrpení

těžká práce

výzva k boji za uskutečnění spravedlivějšího společenského řádu

dělník – nositel nového lidství, hrdina

sociální problémy – špatné poměry

Děj – rozbor jednotlivých básní:

Těžká hodina

- přerod z chlapce na muže
- Celá sbírka je uvedena stejnojmennou básní, která je věnovaná příteli A. M. Pišovi.
- Básníkovu dětské srdce zemřelo, ale mužovo srdce se ještě nenarodilo: „... jedno srdce jsem pohřbil a druhé ještě nemám...“
- Autor vyjadřuje skok z naivní, dětské, všeobjímající lásky ke světu k vážnějšímu a realističtějšímu přístupu dospělého muže.
- Báseň v podstatě popisuje celý život člověka. Narodí se, je plný energie, nápadů, předsevzetí, šlechtnosti, dobromyslnosti. S postupem času dospívá a z chlapce se stává muž. Vše musí zaplatit tvrdou prací, aby si alespoň částečně splnil svůj sen z mládí. Vitalita se ztrácí a nastává čas zklamání. Všechny ideály dětství jsou nenávratně ztraceny, ušlechtilost se vytrácí s každodenní prací. Zbaven iluzí musí jít světem a ačkoliv se mu to nelíbí, musí stále pracovat, aby měl z čeho žít.
Balada o nenarozeném dítěti
neschopnost uživit dítě
- Většina básní je o lásce, ale často nedojde k jejímu naplnění – většinou ze sociálních důvodů. Jako v této baladě.
- Ideou balady je tragický konec lásky dvou lidí. Ne však z jejich pohledu, ale z pohledu nenarozeného dítěte, které je zde symbolem nenaplněné lásky ze sociálních důvodů